

УДК 528.8:504.05

Гера О.В., канд. техн. наук, доцент
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
geraoksana@gmail.com

ДОКУМЕНТУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ ЗА ДОПОМОГОЮ МАТЕРІАЛІВ ДЗЗ

Під час війни, що триває на території України, з глибоким болем констатуємо найбільш очевидні втрати: людські життя, об'єкти нерухомості, об'єкти інфраструктури, широкий ряд номенклатури одиниць техніки. Однак, не менше жахають руйнування природного середовища. Прикрість у тому, що негативні наслідки будуть проявлятися протягом десятиліть. І оскільки довкілля не має меж (атмосфера, акваторії морів), то страждатимуть не лише українці, але й населення сусідніх держав.

З теорії права відомо, що злочини проти довкілля можуть бути визначені як передбачені кримінальним законом діяння, що посягають на довкілля та його компоненти, раціональне використання та охорона яких забезпечують життєдіяльність людини, а також на екологічну безпеку населення і територій, і полягають у безпосередньому протиправному використанні природних об'єктів або у протиправному впливі на них, що призводить до негативних змін стану та якості довкілля [1]. Очевидно, дії агресора можуть бути кваліфіковані як екологічні злочини.

Екоцид також належить до цієї групи злочинів, – це масове знищення флори і фауни, забруднення атмосфери, водних та земельних ресурсів, що може загрожувати екологічною катастрофою. Особливо тяжкою формою вважається військовий екоцид – порушення екосистем середовища проживання людини в результаті бойових дій, які мають військову і політичну ціль. Захоплення атомних електростанцій, атаки на об'єкти промисловості та критичної інфраструктури – наочні приклади воєнного екоциду на території України.

Розглянемо що в такій ситуації можна робити вже сьогодні. У разі природного лиха потрібно якнайшвидше ліквідувати наслідки, але зараз часто доступ до локацій гранично небезпечний. Надзвичайно важливо відразу документувати всі випадки екологічних злочинів, фіксуючи фото-, відео-докази, характер та кількісні параметри завданої шкоди, її грошовий еквівалент. Ці речі необхідні для встановлення розмірів компенсації, адже винуваті рано чи пізно повинні бути покарані. А також для розроблення заходів з відновлення природних ресурсів.

Матеріали дистанційного зондування Землі можуть допомогти у документуванні екологічних злочинів, особливо якщо йдеться про райони з відсутністю фізичного доступу. За даними Міндовкілля, з початку війни постраждали третина українських лісів, 20% природоохоронних територій, 30% території забруднено боєприпасами. Використовуючи різночасові супутникові знімки, можна оцінювати стан великих ділянок сільсько- та лісогосподарського призначення, визначати площі ділянок, яким завдано шкоди. Дані супутникових спостережень, зокрема, зображення середнього просторового розрізнення із супутників серії Landsat та Sentinel є ефективним інструментом моніторингу стану угідь [2].

Список посилань

1. Турлова Ю. А., Поліщук Г. С., Козлюк Л. Г., Пенязькова О. О. (2021). Злочини проти екологічної безпеки: проблемні питання систематизації. Ядерна та радіаційна безпека, №2 (90), 42 – 51. Doi: [https://doi.org/10.32918/nrs.2021.2\(90\).05](https://doi.org/10.32918/nrs.2021.2(90).05)
2. Зацерковний В., Тішаєв О., Шищенко О. (2016). Застосування матеріалів дистанційного зондування в завданнях моніторингу лісових пожеж і кількісного оцінювання рослинності. Наукоємні технології, Вип. № 1 (29), 42 – 47.